

25-РІЧЧЯ КАФЕДРИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

29 БЕРЕЗНЯ 2015 Р.

На фото: сидять – перша зліва к.і.н., професор Іванова Л.Г., завідувач кафедри, д.і.н., професор Борисенко В.Й., к.і.н., доцент Візер С.О., стоять – зліва лаборант Ярмусь Н.В., к.і.н., доцент Двірна К.П., к.і.н., доцент Сегеда Р.А., к.і.н., доцент Телегуз І.О., лаборант Соболев О.В.

За 180 років свого існування Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова пройшов складний шлях становлення та розвитку і нині вийшов на передові позиції європейської педагогічної науки. Одне з чільних місць в структурі університету займає кафедра історії України.

Ставши першою кафедрою історії України в педагогічних вузах України з 29 березня 1990 року, вона перетворилася у визнаного лідера науково-педагогічної думки нашої Вітчизни. Нині кафедра повністю укомплектована фахівцями вищої кваліфікації. Зокрема, в колективі працюють 1 доктор історичних наук, професор, 1 кандидат історичних наук, професор, 4 кандидати історичних наук, доценти. Всі викладачі відомі в суспільстві своїми науково-педагогічними зверненнями. Серед їх вихованців тисячі і тисячі вчителів, сотні і сотні науковців, політичних та громадських діячів сучасної України.

НАУКОВА ШКОЛА ПРОФЕСОРА В.Й. БОРИСЕНКА

На кафедрі діє наукова школа академіка Української Академії історичних наук, професора В. Й. Борисенка «Соціально-національні проблеми історії України другої половини XVII – початку XX ст.». Всього під керівництвом професора В.Й. Борисенка захищено понад 30 докторських і кандидатських дисертацій, які відкривали нові напрямки в наукових дослідженнях, робили значний внесок у розробку актуальних і важливих проблем історії України. Підготовку фахівців вищої кваліфікації також проводять професор Іванова Л. Г. (з 1994 р. і по теперішній час), доцент Двірна К. П. (з 2003 р. і по теперішній час), професор Андрусишин Б. І. (1990 – 2007 р.) та інші викладачі.

Підготовлені доктори наук

Кучменко Е. М. Взаємовпливи історико-культурних процесів Заходу і Сходу в XVIII – XX ст.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 17.00.01. – Теорія та історія культури. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 1999.

Об'єктом дослідження є історіософський діалог з питань взаємовпливу історичних, культурних, зокрема, художніх, процесів Заходу і Сходу на прикладах історіографічного аналізу наукової думки з урахуванням принципу історизму. Хронологічні рамки дослідження охоплюють новий час – XVIII – XX ст. – період, підготовлений Ренесансом та Реформацією. Під впливом зовнішнього фактора на Сході створюється так звана «третинна модель». Традиційний менталітет людини на Сході змінюється, що не могло не відбитися на культурі. Аналізується, як ставилась і вирішувалась проблема діалогу культур Заходу і Сходу науковою думкою XVIII – XX ст.; визначаються методологічні та методичні особливості вивчення культурних процесів із урахуванням художньої культури країн Заходу і Сходу, а також розроблено концепцію дослідження історико-культурних процесів.

Павко А. І. Становлення та діяльність політичних партій і організацій в Україні наприкінці XIX – на початку XX ст.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Донецький національний університет. – Донецьк, 2001.

У дисертаційному дослідженні на основі залучення архівних джерел, історичних документів, періодичних видань під кутом новітньої методології висвітлюються проблеми становлення та діяльності політичних партій і організацій в Україні наприкінці XIX – на початку XX ст. Найважливіші питання цієї багатопланової теми розглядаються у контексті формування у зазначений період у Наддніпрянщині партійно-політичних систем. У дисертації проаналізовано загальні закономірності та особливості формування партійних систем у Східній Галичині і підросійській частині України, висвітлено програмні засади, соціальну базу, організаційну мережу, стратегію і тактику українських і російських партійно-політичних угруповань на межі XIX – XX ст., визначено їх місце і роль у громадському житті України. В дисертаційній роботі розглянуто дискусійні проблеми партійно-політичної історії України кінця XIX – початку XX ст. та запропоновано наукові варіанти їх розв'язання.

Щербак Н. О. Особливості національної політики російського уряду на Правобережній Україні наприкінці XVIII – початку XX ст.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2006.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню процесу формування та реалізації національної політики уряду Російської імперії на Правобережній Україні з часу її входження до складу Росії після поділів Речі Посполитої й до початку Першої світової війни.

Простежено загальні тенденції та виявлено особливості цієї політики в даному краї, з'ясовано умови, які їх визначали. Доведено, що Правобережна Україна була регіоном гострого російсько-польського та польсько-українського протистояння і займала особливе місце в системі адміністративно-територіальних одиниць імперії. Підкреслено, що співіснування в регіоні різних етносів відбувалося в умовах боротьби урядової політики русифікації Південно-Західного краю з давньою традицією його колонізації.

Розкрита сутність польського, українського та єврейського питань в Російській імперії та показано їх особливості у правобережних українських губерніях. З'ясовано умови та обставини появи найважливіших законодавчих актів, що стосувались поляків, українців та євреїв, прослідковано процес і наслідки їх реалізації на Правобережжі України.

Ярмошик І. І. Польська історіографія 1800 – 1939 р. суспільно-політичного і культурно-духовного розвитку Волині.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Інститут української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України. – К., 2011.

У дисертації на основі комплексного вивчення різнопланових джерел системно досліджено процес вивчення польською історичною наукою упродовж XIX – першої половини XX ст. волинського минулого у комплексі із українською історією. У результаті аналізу архівних і

друкованих матеріалів, опублікованої творчої спадщини простежені головні тенденції розвитку процесу наукового дослідження проблем історії Волині польською історіографією. Відійшовши від ідеологічної упередженості, проаналізовано науковий доробок польських істориків, їх місце в українсько-польських наукових і культурних стосунках зазначеного періоду.

Денисенко В. А. Духовна освіта в Україні X – XVIII ст.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. – Чернівці, 2011.

У дисертації вперше комплексно досліджується історія духовної освіти в Україні X – XVIII ст. Автор розкриває динаміку розвитку навчального процесу, висвітлює соціальні передумови виникнення релігійної мережі освітніх закладів, показує роль духовної освіти у формуванні культурного простору тогочасного суспільства, аналізує значення духовної книжкової культури у формуванні релігійної освіти, досліджує генезу духовної освіти як форму суспільної свідомості. Вперше розкрито вплив богословської і теологічної спадщини на розвиток духовної освіти.

Коцур Н. І. Становлення і розвиток гігієнічної науки в Україні (друга половина XIX – 20-ті рр. XX століття)

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.07. – Історія науки й техніки. – Державна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН. – К., 2012.

У дисертації роботі розкривається тривалий і суперечливий процес становлення і розвитку гігієнічної науки в Україні другої половини XIX – 20-х рр. XX ст. на тлі формуючого впливу європейської і світової науки. Процес становлення і розвитку гігієнічної науки розглядається під кутом зору якісно-кількісних змін в структурі і організації науки, взаємовпливів і протиріч земської, університетської, науково-громадської складових соціальної медицини. Вивчається формування гігієнічної науки, як соціального феномену, який з одного боку, впливав на розвиток суспільства, а, з іншого, – сам змінювався під тиском політичних, економічних, соціокультурних факторів. Розкрито роль учених-гігієністів у суспільстві під кутом зору морально-етичного портрету епохи, в якій вони жили і здійснювали науковий пошук, визначається їхня соціальна відповідальність за долю народу.

Кривошея І. І. Неурядова старшина української козацької держави (середина XVII – 80-ті роки XVIII ст.)

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – К., 2014.

У дисертації на основі чисельних джерел досліджено походження інституту «товариство», етапи еволюції та трансформації різних груп неурядової старшини та термінів, що їх позначали. Виявлено структуру, ієрархію, основні функції та розширено персональний склад значного/товариства військового XVII – початку XVIII ст. Визначено час появи та еволюцію всіх чинів неурядової старшини XVIII ст. (бунчукового, значкового і військового товариств). Розглянуто їх сутність, статус (підпорядкування, судовий імунітет, привілеї), динаміку чисельності та персонального складу, економічну спроможність та функції.

Підготовлені кандидати наук

Поляруш С. І. Становлення і діяльність органів державної опіки та громадської благодійності на Лівобережній Україні (1775 – 1918 рр.).

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Київський університет імені Тараса Шевченка. – К., 1996.

Досліджується законодавче оформлення компетенцій та функціонування «Приказов общественного призрения», земств, церковних органів опіки і філантропічних товариств на Лівобережній Україні в кінці XVIII – початку XX ст. Встановлено, що вказані структури створювались та діяли за активної участі місцевої спільноти. В процесі посилення пауперизації вони поглиблювали спеціалізацію та охоплювали нові прошарки населення.

Бульвінський А. Г. Українсько-російська війна 1658 – 1659 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Київський університет імені Тараса Шевченка. – К., 1998.

У дисертації розкриваються передумови, причини, результати та наслідки українсько-російської війни 1658 – 1659 рр. Зроблено детальний аналіз та опис ходу воєнних дій, розкрито

воєнне мистецтво козацтва у Конотопській битві 1659 р. Розроблено періодизацію війни. З'ясовано плани і цілі сторін у ході дипломатичних переговорів. Розглянуто весь комплекс українсько-російських відносин за гетьманування І. Виговського. Головною причиною війни визнано несумісність концептуальних підходів царського і гетьманського урядів стосовно подальшого статусу України.

Кушинська Л. А. Еволюція звичаєвого права східних слов'ян VI – XI ст.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2000.

Дисертацію присвячено питанням перетворення звичаю нормативного характеру на звичаєве право Руської держави протягом VI – XI ст. Встановлено, що спадковість правових традицій східних слов'ян починається з VI ст., коли стабільні норми звичаєвого права у формі «Закону Руського» були головним регулятором суспільних відносин до прийняття першого правового акту конституційного характеру. Наголошено, що правові норми звичаєвих елементів були кодифіковані у збірнику законів «Руська Правда», завдяки чому збереглися протягом наступних віків. Вироблена власна концепція про виникнення права у східних слов'ян до масової появи на їх землях норманів, про його еволюцію від звичаю до кодифікованих правових норм.

Левченко І. Н. Роль народної ініціативи в розвитку початкової та середньої освіти на Лівобережній Україні в 1825 – 1860 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Інститут історії України НАН України. – К., 2001.

Дисертацію присвячено питанням ролі меценатів і благодійників у становленні та розвитку початкових і середніх навчальних закладів на Лівобережній Україні в 1825 – 1860 рр. В роботі, на основі широкого кола архівних джерел, переважна більшість яких вводиться до наукового обігу, вперше висвітлюється комплекс питань, пов'язаних з благодійною діяльністю населення Лівобережної України, яка сприяла не тільки відкриттю початкових училищ та гімназій, та й надавала їм належну матеріальну підтримку.

Непорожня Г. А. Суспільно-політична діяльність учителів і учнівської молоді України в 1900 – 1907 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Інститут історії України НАН України. – К., 2002.

Дисертація є першим в українській історіографії комплексним дослідженням опозиційної суспільно-політичної діяльності учителів і учнівської молоді в безпосередньому зв'язку з усіма тогочасними політичними силами в 1900 – першій половині 1907 рр. Визначені особливості й спрямованість опозиційного суспільно-політичного руху вчителів і учнівської молоді, його зв'язок з українськими ліворадикальними партіями в 1900 – 1904 рр. Доведена активізація революційної діяльності учителів і учнівської молоді в роки революції 1905 – першої половині 1907 рр. Встановлена загальна кількість учасників опозиційного суспільно-політичного руху з числа вчителів, показано переважний вплив серед них і учнівської молоді українських політичних партій, насамперед РУП, УСДРП, «Спілки».

Опанасенко В. В. Роль чернігівського дворянства в суспільно-політичному та культурно-освітньому житті України 1785 – 1860 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. – Харків, 2003.

Дисертацію присвячено з'ясуванню ролі дворянства Чернігівської губернії в суспільно-політичному та культурно-освітньому житті України 1785 – 1860 рр. На основі широкого кола джерел досліджено зародження та становлення дворянства стародавньої Чернігово-Сіверської землі, його генеалогічне походження, висвітлено участь нащадків козацької старшини в ключових суспільно-політичних подіях кінця XVIII – першої половини XIX ст. та окреслено їх внесок в розбудову культурно-освітніх інститутів минулих століть.

На підставі результатів дослідження автор прийшов до основного висновку: дворянство Чернігівської губернії, в більшості своїй маючи активну життєву позицію, культурно-освітню скарбницю своїх предків, забезпечило собі одне з провідних місць у відповідній діяльності серед дворянських осередків інших українських губерній.

Філоретова Л.М. Опозиційний рух учителів та учнівської молоді України в другій половині 1907 – на початку 1917 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2003.

У дисертації вперше у вітчизняній історіографії комплексно досліджена проблема опозиційного руху вчителів і учнівської молоді України в другій половині 1907 – на початку 1917 рр. Доведено, що, незважаючи на урядові переслідування, учителі та учні старших класів середніх навчальних закладів у другій половині 1907 р. продовжили боротьбу проти політичної системи держави. Встановлено наростання опору цих категорій населення урядовій політиці в 1908 – 1913 рр., спрямування їх опозиційної діяльності на вирішення політичних і національних проблем України. Визначена еволюція опозиційного руху вчителів і учнівської молоді в 1914 – на початку 1917 рр. Зроблені обґрунтовані висновки про важливу роль учителів і учнівської молоді у пробудженні національної свідомості українського народу, вихованні поколінь борців за незалежність України.

Візер С. О. Роль православної та уніатської церков у національно-визвольному русі в Україні у 1596 – 1686 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2004.

Дисертація присвячена дослідженню місця та ролі православного й уніатського духовенства України в національно-визвольних процесах 1596 – 1686 рр. В дослідженні аналізується національно-конфесійна ситуація в Україні після укладення Берестейської унії 1596 р., висвітлюються особливості православної ментальності першої половини XVII ст., котрі проявлялись в остаточному завершенні оформлення автокефальності православної церкви. Розглядається процес становлення уніатської церкви та формування її ідеологічної доктрини, яка ґрунтувалась на усвідомленні національної ідентичності з українським народом. З'ясовується рівень та характер впливу православного та уніатського кліру на діяльність українського козацтва в першій половині XVII ст. Визначається ступінь взаємостосунків між церковними ієрархами та гетьманськими органами влади, акцентується увага на ролі уніатської конфесії в національно-визвольному русі на Правобережній Україні другої половини XVII ст.

Денисенко В. А. Часопис «Киевские епархиальные ведомости» в історії національно-духовного життя України (1861 – 1918 рр.).

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2004.

У дисертації на основі матеріалів архівів, публікацій історичної літератури, автором уперше аналізується історична спадщина часопису «Киевские епархиальные ведомости» як чинника духовного поступу нації, його вплив на національно-духовне життя в Україні. Визначена роль журналу в формуванні духовного і громадського життя Київської єпархії. Проаналізовано роль часопису у формуванні національного громадсько-духовного напрямку в суспільній свідомості населення України. Доведено, що біографічні публікації журналу пропагували кращі зразки діяльності представників церковного кліру, державних і політичних діячів, чим справляли помітний вплив на збереження українцями національної самоідентифікації в умовах русифікаторської політики уряду на українських землях.

Невінчана І. О. Освітня діяльність української інтелігенції в контексті загальноєвропейських процесів націотворення у 1921 – 1934 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова – К., 2006.

Дисертація присвячена дослідженню освітньої діяльності української інтелігенції в контексті загальноєвропейських процесів націотворення у 1921 – 1934 рр. У дослідженні аналізується проблема неписьменності українського народу, висвітлюється ставлення української інтелігенції до питання освіченості нації, яке виявлялося у проведенні національної ідеї через шкільництво. Розглядається вплив масової освіти на процес формування української модерної нації в Радянській Україні. З'ясовується характер підручникотворчої діяльності української інтелігенції, акцентується увага на тому, що посилення тоталітарного режиму загальмувало процес

формування української модерної нації, а це негативно позначилося на освітній діяльності в цілому і на процесі підручникотворення зокрема.

Майстренко О. А. Роль Херсонського земства в медичному обслуговуванні населення у 1865 – 1917 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2006.

У дисертації вперше у вітчизняній історіографії, на основі системного аналізу широкої джерельної бази та наукової літератури, комплексно досліджена роль земств Херсонської губернії в медичному обслуговуванні населення у 1865 – 1917 рр. Розглянуто процеси виникнення, становлення, розвитку та удосконалення земської медицини на прикладі найбільшої серед українських губерній – Херсонської. Доведено, що діяльність повітових та губернської управ Херсонщини із забезпечення медичною допомогою сільського населення була плідною та результативною, що підтверджується проведеним аналізом медичних показників у розрізі повітів і губернії у цілому. Підкреслюється першість Херсонського земства у створенні дієвої санітарної організації.

Ефективність земсько-медичної системи, яка сформувалась у довершеному вигляді як результат спільної діяльності земських урядовців та лікарів, сприяла загальному оздоровленню населення губернії й покращенню демографічної ситуації у ній.

Сегеда Р. А. Київ у державній системі Речі Посполитої 1569 – 1648 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова – К., 2007.

У дисертації досліджено роль міста Києва у державній системі Речі Посполитої. Аналізується процес переходу міста під юрисдикцію нової держави та подальша роль міста у зовнішньополітичних відносинах Східної Європи у другій половині XVI – першій половині XVII ст. Розглядається процес взаємовідносин міста із запорозьким козацтвом. З'ясовуються особливості функціонування воєводської адміністрації в Києві; склад та діяльність київських воєвод і каштелянів та мотивація королівської адміністрації при їх призначенні на ці посади. Встановлюється персональний склад київських гродських та земських чиновників. Визначаються особливості економіко-юридичного статусу Києва, подібність та відмінність від інших міст Речі Посполитої, вплив держави на економічний розвиток. Досліджуються особливості перебігу міжконфесійного життя в Києві, де в цей час відбувається зіткнення інтересів православної, уніатської та католицької церков, розглядається позиція королівської та місцевої влади у цих подіях.

Гречка А. Б. Боротьба прогресивних сил Лівобережної України за українізацію освіти в 1900 – на початку 1917 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2007.

Дисертація присвячена дослідженню боротьби прогресивних сил Лівобережної України за українізацію освіти в 1900 – на початку 1917 рр. Визначені передумови боротьби прогресивних сил лівобережного регіону на початку XX ст. за українізацію освіти. Висвітлено започаткування і становлення політичного напрямку в освітньому русі, а також шляхи, форми і методи освітнього ліберально-демократичного руху. Розкрита роль земств і депутатів Державної Думи від Лівобережної України в національно-освітньому русі. Проаналізовані особливості ставлення партійних і громадських організацій, земств і депутатів Державної Думи, учнівської молоді до національно-освітньої проблеми України в період між Першою російською революцією 1905 – 1907 рр. і Лютневою революцією 1917 р.

Чорний О. В. Підготовка спеціалістів для морського флоту в Україні в останній чверті XVIII – на початку XX ст.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2007.

Дисертація є першим у вітчизняній історіографії комплексним дослідженням проблеми, що висвітлює підготовку спеціалістів для морського флоту в Україні в останній чверті XVIII – на початку XX ст. Автором розкрито передумови появи Чорноморських морських навчальних

закладів, що визначалися особливостями політичного й економічного розвитку регіону в останній чверті XVIII – на початку XIX ст. Зроблено теоретичні узагальнення щодо діяльності системи морських училищ і шкіл в Україні в епоху вітрильного флоту, робота якої базувалася на основі визначених морськими статутами принципів формування корабельних команд військових та комерційних суден. Доведено, що за доби броненосного флоту розвиток професійної освіти моряків в Україні пов'язаний зі створенням нової системи навчальних закладів та запровадженням чіткої схеми комплектування флоту виключно випускниками училищ і шкіл морського профілю. У роботі поглиблено досліджено устрій морських навчальних закладів, систему їхнього управління й фінансування, а також визначено роль морських училищ Південної України у справі забезпечення Чорноморського флоту, приватних морехідних товариств і компаній кваліфікованими фахівцями.

Тарасов А. В. Суспільно-політична позиція учнівської молоді Півдня України другої половини XIX ст.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний університет «Києво-Могилянська академія». – К., 2008.

Дисертація присвячена дослідженню суспільно-політичної позиції учнівської молоді Півдня України другої половини XIX ст. У дисертації розкривається правове становище учнівства та визначаються основні форми прояву та спрямування опозиційних виступів учнівства другої половини XIX ст. З'ясовується загальна кількість учнівських гуртків, акцентується увага на переважанні самоосвітнього та народницького їх спрямування, піднесенні опозиційного руху в першій половині 80-х років XIX ст. на Півдні України. Аналізується урядова політика з формування в учнів вірнопідданської позиції та її прояви.

Литвин І. В. Значення Михайлівського золотоверхого монастиря в духовному та соціально-економічному житті України в 1620 – 1786 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2009.

Дисертація присвячена дослідженню значення Михайлівського Золотоверхого монастиря в духовному та соціально-економічному житті України у 1620 – 1786 рр. В дослідженні аналізуються особливості господарської діяльності монастиря, передумови та причини активного економічного розвитку обителі, висвітлюються особливості формування земельного фонду святині та з'ясовується внесок монастиря у розвиток сільськогосподарського виробництва та промисловості України. Розкриваються основні зміни у становищі монастирських підданих в означений період та визначаються основні форми залежності селян від монастирської адміністрації. Досліджується вплив діяльності настоятелів Михайлівського Золотоверхого монастиря на суспільно-політичний, науковий та культурний розвиток українського суспільства.

Рафальська Т. Л. «Великий терор» на Житомирщині (липень 1937 р. – листопад 1938 р.).

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2010.

У дисертації на підставі маловідомих або раніше невідомих архівних документів та опублікованих матеріалів зроблено комплексний аналіз терористичної політики сталінського режиму в Житомирській області у 1937 – 1938 рр. Висвітлено соціально-економічний та політичний розвиток регіону напередодні «великого терору» та створення механізмів для його проведення. Досліджено специфіку, інтенсивність та технологію репресій, їх регіональні особливості. Визначено основні причини й етапи терору, розв'язаного владою проти різних категорій населення Житомирщини, зв'язок регіональних репресивних акцій із репресіями в СРСР у цілому. Показано роль і місце конкретних виконавців репресивної політики влади у Житомирській області.

Заєць О. В. Еволюція підприємництва Лівобережної України у 1861 – 1905 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2010.

Дисертація є комплексним дослідженням, яке включає аналіз соціального походження підприємців, їх релігійної приналежності, залучення до політичних, станових, суспільних, добродійних організацій. На основі нових матеріалів в дисертації показано, що місцеві поміщики

лише на початку ХХ ст. почали вкладати гроші, отримані під заставу землі, в промислову діяльність. На той час вже стала очевидною їх прибутковість. До 1899 р. промислові і торгівельні установи переважно належали купцям, що пов'язано з вимогами промислового законодавства. Полтавська, Чернігівська і Харківська губернії були в ХІХ ст. православним регіоном з невеликою часткою іновірців. Канони православної церкви гальмували розвиток підприємництва в регіоні. Синод різко засуджував багатство і підприємництво. Меркантилізм поступово охоплював населення Лівобережної України, але цей процес відбувався поступово тому, що не поєднувався з основами православної релігії, а також виключно землеробським менталітетом населення. Земськими і міськими органами місцевого самоврядування було зроблено багато для населення всього краю, шкода, але вони не були єдиними або хоч би декількома організованими силами, які впливали б на політику держави. Високий рівень релігійності і заохочувальна політика уряду сприяли розвитку добродійності регіоні.

Глушук В. М. Організація допризовної підготовки та військово-патріотичного виховання юнаків у закладах загальної середньої освіти України 1991 – 2001 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07. 00. 01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2010.

У дисертації висвітлюються стан, проблеми щодо організації допризовної підготовки та військово-патріотичного виховання юнаків у закладах загальної середньої освіти України 1991 – 2001 рр. На основі широкого кола матеріалів преси, архівних джерел, історіографічної бази дослідження здійснено аналіз становлення, розвиток допризовної підготовки, військово-патріотичного виховання юнаків у закладах загальної середньої освіти на тлі суспільно-політичного, соціального, культурного та економічного життя, розкриті причинно-наслідкові зв'язки, зовнішні та внутрішні фактори.

У дисертації обґрунтовано тезу про те, що Указ Президіума Верховної Ради СРСР від 10 квітня 1989 р. «О внесении изменений в Закон СССР «О всеобщей воинской обязанности»» поклав початок створення робітничо-селянської армії ще за СРСР, відтік основних «мозкових штиків» з її середовища.

Доведено, що з розвалом Радянського Союзу в 1991 р., з початком проголошення незалежності система військово-патріотичного виховання в Україні набуває нового значення: починається розбудова власних Збройних Сил на застарілій радянській матеріально-технічній базі. Призовна система в період з 1991 по 2001 рр. в Україні не забезпечувала повної військової підготовки, мало відповідала завданням оборони держави.

Желізко А. М. Історичне краєзнавство на Київщині в 1917 – 1939 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2011.

У дисертації висвітлюються особливості, характер та напрямки діяльності краєзнавчих осередків на території Київщини. Обґрунтовано тезу про те, що Всеукраїнська академія наук у 20-х роках ХХ ст. зіграла провідну роль у зародженні та розвитку наукових напрямків краєзнавчих досліджень не тільки на території Київщини, а й по всій країні.

Мірошник Р. В. Інтернет-ресурси історії України в глобальній комп'ютерній мережі: особливості формування, інформаційне наповнення, проблематика (1991 – 2010 рр.).

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2011.

Дисертаційна робота присвячена комплексному аналізу особливостей формування, інформаційного наповнення та проблематики інтернет-ресурсів історії України в глобальній комп'ютерній мережі. Визначено основні групи та підгрупи веб-ресурсів української історії. Прослідковано процес становлення інформаційної представленості України в глобальному інтернет-просторі. Охарактеризовано специфіку мережевих ресурсів української історії офіційного та неофіційного характеру, просторово обмежених доменом верхнього рівня «.ua». Розглянуто інформаційне наповнення та проблематику історії України на світових спеціалізованих інтернет-сайтах, веб-сайтах електронних енциклопедій, традиційних та онлайн бібліотек. Висвітлено характерні риси та особливості російських мережевих ресурсів відповідно до специфіки подачі української історичної проблематики в інтернеті. Вивчено головні підгрупи веб-сайтів української діаспори у контексті українознавчої проблематики.

Гуржій І. О. Соціально-економічне становище, етнічний склад і діяльність купецтва міста Києва ХІХ ст.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2011.

Дисертація є першим у вітчизняній історіографії комплексним дослідженням соціальної структури, юридичного статусу та джерел формування київського купецтва ХІХ ст. У роботі висвітлена еволюція цього стану на тлі найважливіших політичних подій і економічних процесів як України, так і Російської імперії загалом, зроблені теоретичні узагальнення щодо ставлення вищого керівництва держави до діяльності місцевих негоціантів – представників різних національностей і етнічних груп, насамперед українців, євреїв, поляків. Дисертантом простежено закономірності кількісного зростання та кардинальні зміни в майновому цензі купців, які мали місце протягом означеного періоду. Охарактеризовані основні організаційні заходи влади в галузях торгівлі та підприємництва міста, розкрита суть купецької конкуренції, виявлені найважливіші риси діяльності.

Алфьоров О. А. Генеалогія козацько-старшинського роду Голубів: друга половина ХVІ – кінець ХVІІІ ст.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2011.

Дисертація присвячена ролі козацько-старшинського роду Голубів та його відгалужень Мануйловичів, Зіневичів, Войтенків та Алфьорових в історії України другої половини ХVІ – кінця ХVІІІ ст. На базі широкого кола залученої літератури, архівних та опублікованих джерел було визначено роль досліджуваного роду в історії створення, еволюції та останніх років існування козацького адміністративного устрою, особливості їх політичної, економічної та культурницької діяльності. Дисертантом було проаналізовано механізми станової та шлюбної політики всередині старшинських кіл та утворення і місце клану в історії України козацької доби. У дисертації досліджено соціальні аспекти діяльності досліджуваного роду, його участь у освітянських процесах.

Радчук А. О. Національно-культурницька діяльність Михайла Старицького (1860 – 1904 рр.).

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2013

Дисертація висвітлює громадську та національно-культурну діяльність М. Старицького. Виділено етапи формування і становлення М. Старицького як громадського діяча та творчої особистості. У роботі визначений вплив ідейного оточення сучасників М. Старицького на його громадську та національно-культурницьку діяльність. Окремо в дослідженні розкрито участь М. Старицького у діяльності Київської громади у 1860 – 1890 – ті рр. ХІХ ст. Також в дисертації на основі новітньої методології визначена культурницька діяльність М. Старицького в контексті доби українського національного відродження другої половини ХІХ ст.

Непорожній В. А. Розвиток академічної гуманітарної науки в Україні (1990 – 2000-і рр.)

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.07. – Історія науки й техніки. – Державний вищий навчальний заклад «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Переяслав-Хмельницький, 2014.

У дисертації на основі комплексного вивчення опублікованих та неопублікованих документальних матеріалів, наукових досліджень здійснено цілісний аналіз розвитку академічної гуманітарної науки, з'ясовано суспільне значення гуманітарних досліджень. На основі опрацьованої джерельної бази розглянуто зміни науково-дослідної інфраструктури гуманітарного профілю системи НАН України; розкрито проблему соціальної цінності гуманітарних наук України; показано напрямки взаємодії влади і установ гуманітарного профілю; досліджено характер змін у кадровому потенціалі гуманітарних установ; визначено місце і роль вітчизняної академічної гуманітаристики у міжнародному науковому співробітництві. Дисертанту вдалося охарактеризувати зміни пріоритетів гуманітарних досліджень політико-правових, соціально-філософських та історичних установ НАН України.

КАНДИДАТ ІСТОРИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР Л. Г. ІВАНОВА

Підготовлені кандидати наук

Бутенко А.П. Еволюція поглядів М. Міхновського на українську державність та шляхи їх практичної реалізації.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Черкаський національний університет імені Б. Хмельницького. – Черкаси, 2006.

З'ясовано місце М. Міхновського у суспільно-політичному житті Наддніпрянської України, розглянуто основні етапи еволюції його поглядів та діяльності. Проаналізовано теоретичний доробок та ставлення видатного діяча до основних суспільно-політичних проблем. Розкрито чинники та фактори, які впливали на формування М. Міхновським нової політичної ідеології. Визначено характер і рівень впливу його багаторічної діяльності на суспільно-політичне життя регіону. Висвітлено значення діяльності М. Міхновського, створених та очолюваних ним громадських організацій, партій, періодичних видань, в історії політичного руху та української суспільно-політичної думки.

Таборанський В. П. Еволюція історичного краєзнавства на Середньому Подніпров'ї (1991 – 2002 рр.).

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України.- Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2008.

Проведено комплексне дослідження еволюції історичного краєзнавства на Середньому Подніпров'ї у 1991 – 2002 рр. Проаналізовано історичні умови кінця ХХ – початку ХХІ ст. у даному регіоні, з якими пов'язані зміни в історичному краєзнавстві досліджуваного періоду. Розкрито особливості розвитку організаційної структури історичного краєзнавства. Зокрема, висвітлено процес відродження організаційних форм українського історичного краєзнавства другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Доведено, що в історичному краєзнавстві на Середньому Подніпров'ї відбулася зміна концептуальних засад, обумовлена формуванням основних положень національної концепції регіональної історії. Встановлено провідні тенденції у просвітницькій сфері історичного краєзнавства, зокрема, виявлено повернення до всебічного висвітлення минувшини та оновлення форм просвітницької роботи з історії рідного краю. Визначено сутнісний характер змін у пострадянському історичному краєзнавстві на Середньому Подніпров'ї, акцентовано увагу на його еволюції від радянського до національного.

Дудар О. В. Місце «Черниговских губернских ведомостей» у суспільно-політичному житті України другої половини ХІХ - початку ХХ століття.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2008.

Досліджено особливості діяльності проурядового видання «Черниговские губернские ведомости» Визначено стан наукової розробки теми, характер і особливості її вивчення на різних етапах діяльності вітчизняної історичної науки. Охарактеризовано часопис як джерело з історії України середини ХІХ – початку ХХ ст. Проаналізовано роль суспільно-політичних умов, за яких функціонували «Черниговские губернские ведомости». Висвітлено періодизацію видання часопису й основні тематичні напрями публікацій відповідно до конкретних етапів його діяльності. Розглянуто функціонування видання протягом 1838 – 1917 рр. коли воно було частиною місцевого управлінського апарату, проте на сторінках неофіційної частини періодично з'являлися свідчення активізації національного відродження. Проаналізовано тематичні напрями матеріалів видання, особливості редакційної політики, співпрацю з науковцями та громадськими діячами, які підтримували ідеї українського національного руху. Зауважено, що специфіка публікацій відображає зміни в імперському курсі щодо України. З'ясовано характер діяльності місцевих активістів і основні напрями їх боротьби з метою дослідження та поширення правдивих фактів з історії та культури українського народу. Увагу приділено відповідності публікацій реальній ситуації в країні.

Скрипчинська Н. О. Податкова політика Радянської влади в українському селі в 20-х роках ХХ ст.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2014.

Дисертація висвітлює малодосліджену в історіографії проблему, що стосується податкової політики радянської влади в українському селі в 20-х роках ХХ ст. Виявлено та проаналізовано науково-історичну літературу, архівні джерела, статистику, періодичні видання, збірники документів, на підставі яких переосмислено сутність та напрям заходів радянської влади в податковій сфері на селі. У дослідженні розкрито вплив податкової політики на соціально-економічне життя українського села, досліджено фіскальну функцію та специфіку застосування класового принципу оподаткування сільського населення, встановлено форми і види сільськогосподарських податків. Зроблено висновок про те, що податкова політика радянської влади в українському селі в досліджуваній нами період носила відверто класовий, репресивний характер.

КАНДИДАТ ІСТОРИЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ К. П. ДВІРНА

Підготовлені кандидати наук

Михайлюк М. В. Агітаційно-пропагандистська діяльність органів німецької окупаційної влади серед населення України (1941 – 1944 рр.).

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2006.

На підставі вивчення широкої джерельної бази досліджено агітаційно-пропагандистську діяльність органів німецької окупаційної влади серед населення України у 1941 – 1944 рр. Визначено місце психологічної війни на східних територіях у довоєнній стратегії керівників III рейху. Показано особливості організації та специфіку функцій центрального керівництва агітаційно-пропагандистською роботою німецької окупаційної влади в Україні. Встановлено компетенцію окупаційної адміністрації у сфері психологічної війни, а також обов'язки відділів пропаганди органів місцевого управління. Досліджено функціонування видавничо-друкарської системи, радіо- та кіномережі в Україні. Визначено загальну кількість періодичних видань, що друкувались на території рейхскомісаріату та військової зони окупації. Розглянуто вплив агітаційно-пропагандистських заходів німецької окупаційної влади, зокрема періодичних видань, радіо, кіно, дрібної друкованої продукції й образотворчого мистецтва на свідомість населення окупованої території. Зроблено висновок про неефективність німецької агітаційно-пропагандистської політики в Україні у період Другої світової війни.

Коваленко О. М. Освітні, наукові та культурні українсько-польські зв'язки (2000 – 2005 рр.).

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2014.

Вперше здійснено цілісне дослідження освітнього, наукового та культурного співробітництва України та Польщі у 2000 – 2005 рр. На підставі аналізу новітніх видань, архівних матеріалів і нормативно-правових документів двосторонніх відносин розкрито основні напрями та форми культурно-освітньої й наукової співпраці. Виокремлено роль національних меншин у розширенні міжнародних відносин, розглянуто діяльність громадських і культурно-освітніх товариств. Досліджено контакти в галузі кінематографа та театрального мистецтва. Проаналізовано виставкову, фестивальну та гастрольну українсько-польську діяльність та українсько-польські зв'язки в галузі вищої освіти, характер наукової взаємодії та діяльність спільних українсько-польських комісій. Зазначено, що українсько-польські освітні, наукові та культурні відносини 2000 – 2005 рр. достатньо тривалі, не позбавлені розбіжностей, але динамічні та конструктивні, а також характеризуються насиченістю, зваженістю підходів і достатнім потенціалом для трансформації на рівень стратегічного партнерства.

ДОКТОР ІСТОРИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР Б. І. АНДРУСИШИН

Підготовлені доктори наук

Студінський В. А. Паперова промисловість України (XVI – ХХ ст.).

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. – Чернівці, 2005.

У дисертації досліджується виникнення, становлення та розвиток паперової промисловості України протягом її майже півтисячолітньої історії. Для розуміння проблеми виділено та обгрунтовано поняття «папірня», розглянуто процес розвитку паперового виробництва різних організаційних форм – цехового, мануфактурного, фабричного та індустріального. Здійснено

періодизацію історії паперової галузі України, визначено характерні ознаки для кожного з цих історичних періодів. Розглянуто вплив соціально-політичних суспільних явищ на розвиток як окремих виробництв, так і галузі в цілому, простежено історичний взаємозв'язок конкретних проблем паперової сфери, зокрема ресурсно-сировинної та виробничо-екологічної. Дана характеристика джерельно-інформаційної бази даної проблематики. Узагальнено процес формування та розвитку галузевої науки протягом ХХ ст. Розглянуті питання перспектив розвитку паперової промисловості. Визначено заходи щодо покращання підходів до вивчення історії галузі та систематизації джерельної бази.

Лозовий В. С. Ставлення селянства України до влади в добу Центральної Ради (березень 1917 р. – квітень 1918 р.).

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Інститут історії України Національної академії наук України. – К., 2010.

На основі аналізу конкретно-історичного матеріалу доби Центральної Ради розкрито політику державних органів влади у сферах, що безпосередньо стосувалися селянства і, через визначення основних складових селянської свідомості та світосприйняття, елементів політичної культури та ідеологічних орієнтацій, з'ясовано ставлення селянства до цієї політики. Основна увага при цьому приділялася висвітленню та осмисленню процесу формування та функціонування владних структур на селі, змісту владних рішень, їх відповідності настановам та стереотипам селянської свідомості, визначенню масових настроїв, що призводили до наростання соціального радикалізму та екстремізму, а також мотивації суспільної поведінки селянства.

Події аграрної революції у період Центральної Ради активізували суспільнополітичне життя на селі при одночасному розвалі адміністративних структур, що призвело до домінування тенденцій політичного та правового нігілізму у свідомості та поведінці широких народних мас. Цей процес можна кваліфікувати як архаїзацію суспільно-правових відносин та деградацію соціального життя на селі. Він характеризувався: антиетатистськими та анархічними настроями широкого загалу, деструкцією органів державної влади, скасуванням державної юрисдикції, інституюванням громадського сходу, як основної форми селянської влади та судочинства, визнанням звичаєвого права основним інструментом регулювання правових відносин, посиленням регіоналізму, локальної свідомості, господарської та політичної автаркії, гіпертрофією ролі насильства, поширенням егалітаризму, втіленням соціальної справедливості у формі зрівняльного земельного розподілу.

Гуз А. М. Становлення та розвиток шкільної правової освіти в Україні (1991 – 2007 рр.): історичний і теоретико-методологічний аспект.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова – К., 2010.

У дисертаційному дослідженні вперше у вітчизняній історичній науці теоретично узагальнено і розв'язано важливу наукову проблему обґрунтування теоретико-методологічних засад становлення та розвитку шкільної правової освіти України в 1991-2007 рр., яка базується на системі наукових підходів, архівних джерел і нормативно-правових актах та емпіричних даних з історії правової освіти у загальноосвітніх навчальних закладах. На основі проведеної наукової роботи сформовано пропозиції органам державної влади України щодо вдосконалення системи шкільної правової освіти України. Підсумки дослідження дали змогу визначити напрями подальшого розвитку й удосконалення цієї сфери. За результатами дослідження сформовано рекомендації органам державного управління, що мають теоретичне та практичне значення.

Гарагонич В. В. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України 1991 – 2011 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2012.

У дисертації обґрунтовано сутність і значення транскордонного співробітництва в реалізації Україною євро інтеграційної стратегії в період 1991 – 2011 рр. Висвітлено регіональний рівень європейської інтеграції, стратегічний підхід до розвитку взаємодії регіонів України та країн Центральної і Східної Європи після розширення Європейського Союзу, роль євро регіонів у транскордонному співробітництві та пріоритетні напрями транскордонного співробітництва в контексті сучасного регіонального розвитку України.

Не зважаючи на значний масив публікацій з питань становлення і розвитку міждержавних стосунків України та сусідніх країн Центрально-Східної Європи новітнього часу, а також їх взаємодії в процесі загальноєвропейської інтеграції, в міжрегіональному контексті проблема транскордонного співробітництва межі ХХ – ХХІ століть в українській і зарубіжній історіографії ґрунтовно ще не розроблена. Це головним чином обумовлює актуальність і новизну дисертаційного дослідження, яке має шанси претендувати на роль піонера-першопрохідця в справі комплексного дослідження важливого феномена теорії і суспільної практики сучасності, яким є транскордонне співробітництво.

Кандидатські дисертації

Вівсяна І. А. Національно-культурна співпраця українців Галичини та Наддніпрянщини у 1917 – 1920 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2002.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню напрямів національно-культурної співпраці українців Східної Галичини та Наддніпрянської України в період Української національно-демократичної революції 1917 – 1920 рр. Особливу увагу приділено розвитку процесів національно-політичного зближення, підготовки Злуки УНР і ЗУНР. З'ясовано суспільні та ідеологічні чинники, що спонукали українців до об'єднання у єдиній соборній державі та, водночас, перешкоджали консолідації нації. У праці визначено роль окремих громадсько-політичних і культурних діячів, військових, громадських об'єднань та організацій, політичних партій та соціальних і етнічних груп населення України у активізації національно-культурної співпраці. Докладно досліджено зв'язки української інтелігенції у сфері національної освіти, науки, церкви, преси та книговидавництва, театрального й музичного мистецтва, образотворчого мистецтва й архітектури та в справі охорони національної культурної спадщини. У дисертації підкреслено, що галицькі українці мали значний вплив на розвиток революційних процесів, стимулювали створення соборної української держави.

Потапова О. Б. Православне духовенство в суспільному житті України у 1917 – 1920 рр.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.01. – Історія України. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2010.

Вивчено соціально-демографічний склад духовенства, розглянуто проблему матеріального забезпечення кліру та чернецтва. З'ясовано умови становлення самосвідомості православного духовенства. Проаналізовано діяльність православних братств і піклувань, визначено сфери їх впливу в Україні у 1917 – 1920 рр. Розкрито основні напрями та роль просвітницької діяльності священнослужителів, визначено зміст благодійницької діяльності духовенства. Встановлено, що активність благодійницької діяльності священнослужителів залежала від політичної спрямованості певних державних утворень на території України. Доведено, що духовенство було активним учасником суспільного процесу.

Всього за перших 25 років свого існування кафедра історії України підготувала майже 50 фахівців-істориків вищої кваліфікації, тим самим внісши вагомий внесок у розвиток історичної науки в Україні.